

Prof. Ing. Tobiaš LAZAR, DrSc.

Profesor emeritus Ing. Tobiaš LAZAR, DrSc. sa narodil 30. 5. 1935 v obci Láb na Záhorí. Jeho profesionálna kariéra je spätá s vysokoškolským vzdelávaním, predovšetkým s vysokým leteckým školstvom.

Po skončení základnej školy absolvoval školu pre leteckých mechanikov v Poprade. Vyštudoval Elektrotechnickú fakultu Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. Celoživotný záujem o techniku, získavanie nových poznatkov a túžba po poznaní ho viedli k ďalšiemu vzdelávaniu a sebvzdelávaniu, čo sa odrazilo aj v jeho kvalifikačnom raste. Absolvoval zahraničné akademické postgraduálne kurzy so zameraním na letecké a technické odbory v špecializácii riadenia leteckých turbokompresorových motorov. V roku 1978 úspešne ukončil vedeckú výchovu na Vysokej škole technickej v Košiciach a stal sa kandidátom technických vied. Už o štyri roky neskôr získal titul docent v odbore technická kybernetika. Neúnavná práca v pedagogickej oblasti, vo vede a výskume viedli k jeho vymenovaniu za vysokoškolského profesora na Vojenskej akadémii v Brne v roku 1986. Doktorskú dizertačnú prácu úspešne obhájil na Slovenskej akadémii vied v Bratislave, za čo mu bol 14. 9. 1989 udelený titul doktor technických vied.

Profesor emeritus Ing. Tobiaš Lazar, DrSc. patrí k zakladajúcim pedagógom leteckého školstva na Slovensku. Ako vysokoškolský učiteľ sa zameril na rozvoj nových študijných odborov a predmetov. Získané poznatky a skúsenosti tvorivo prenášal do pedagogickej praxe a aktívne ich odovzdával svojim študentom a pracovníkom v oblasti letectva. Recenzoval mnohé diplomové projekty, doktorandské a doktorské dizertácie, bol členom komisií v habilitačnom konaní. Bol tiež predsedom 10 komisií pri vymenúvacom konaní na profesorov, členom Slovenskej komisie pre vedecké hodnosti a predsedom komisie pre obhajoby doktorských a doktorandských dizertačných prác v odbore vojenských a policajných vied. Taktiež bol členom komisie Predsedníctva Slovenskej akadémie vied pre preraďovanie vedeckých pracovníkov do vedecko-kvalifikačných stupňov. Oponoval aj doktorské a doktorandské dizertačné práce v univerzitnom prostredí na Českom vysokom učení technickom v Prahe a Univerzite obrany v Brne. Recenzoval články do indexovaných a karentovaných časopisov.

Okrem aktívnej výchovnej a vzdelávacej práce so študentmi, viac ako 30 rokov pracoval aj vo vedúcich funkciách v oblasti rozvoja leteckej techniky. Od roku 1982 bol dekanom fakulty vojensko-

leteckého inžinierstva, v období rokov 1985-1990 pôsobil ako prorektor pre vedeckú činnosť na Vysokej vojenskej leteckej škole v Košiciach. V súčasnosti pracuje ako profesor emeritus na Katedre avioniky Leteckej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. Za príspevok rozvoja a vzdelávania príslušníkov Vzdušných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky mu bol udelený titul „Zaslúžilý technik“.

Celý profesionálny život sa zaujímal o problematiku konverzie a efektívneho riadenia malých prúdových motorov. Do oblasti jeho odborného záujmu patrili systémy a inštrumenty riadenia lietadiel, vlastnosti lietadiel a ich matematické modely, riadenie zložitých termodynamických systémov, experimentálny výskum malých prúdových lietadiel a bezpečnosť letovej prevádzky. Výsledky vedeckého bádania vyústili do bohatej publikačnej činnosti. Od roku 1984 bol autorom 5 vysokoškolských učebníc, 6 monografií a 90 pôvodných vedeckých prác v zahraničných a domácich časopisoch. Početné sú aj získané medzinárodné či domáce ohlasy na vytvorené dielo v karentovaných aj nekarentovaných periodikách a ďalších domácich a zahraničných časopisoch.

Aktívne prispel k riešeniu projektov výskumu a vývoja a úloh rozvojových programov letovej bezpečnosti. Bol hlavným riešiteľom rezortnej vedeckej úlohy SIRIAD, ktorá bola čiastkovou úlohou technického rozvoja Vzdušných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Ďalšie rozvojové programy medzinárodnej orientácie riešil v prospech elektroenergetiky. Bol riešiteľom projektov VEGA a členom riešiteľských kolektívov grantových projektov. Odozvy na riešenie týchto projektov mali pozitívne prejavy v leteckej praxi, a tiež otvorili nové možnosti aplikácie pokrokových technológií pri termickom tavení vytvárania podzemných priestorov. Výstupy riešených úloh sa stali aj podnetom pre tvorbu nových laboratórií, kde sa vykonávajú identifikácie zložitých technických systémov metódami experimentovania.

Profesor emeritus Tobiaš Lazar sa zaslúžil o prenos teoretických znalostí z oblasti vied o letectve do priemyslu, hlavne do jeho energetických segmentov. Na svojom konte má autorské osvedčenia, patenty aj objavy. Oblasť jeho profesionálnej sebarealizácie je orientovaná do rozvoja teórie a praxe riadenia termodynamických systémov, kde navrhol niekoľko originálnych, patentovaných riešení. Je autorom patentov a zariadení v oblasti termického hĺbenia štíhlych otvorov do zeme, prijatých v Nemeckej spolkovej republike (rok 2008) a v USA (rok 2013), kde podľa vyjadrenia patentového úradu Inventa (Bratislava) bol štvrtým evidovaným Slovákom. Ostatné patenty, v počte 19, boli zamerané na leteckú techniku a obranný priemysel.

DOCTOR HONORIS CAUSA

Profesor emeritus Tobiaš Lazar udržiava pracovné kontakty s význačnými vedeckými osobnosťami a inštitúciami. Bol členom vedeckej rady dvoch univerzít. V oblasti gestorských povinností zastrešuje medzinárodnú konferenciu MOSATT a doktorandské konferencie každoročne konané v prostredí leteckej fakulty. Je držiteľom diplomov za víťazné exponáty originálnych technických riešení, ktoré prezentoval na medzinárodných výstavách.

V roku 2014 bol ocenený Národnou cenou Slovenskej republiky „Zlaté krídla“ za celoživotné vynikajúce vedecké výsledky, ktoré významným spôsobom prispeli k rozvoju leteckej techniky a bezpečnosti pri riadení leteckej prevádzky. K oceneniam patrí „Zlatá medaila rektora TU v Košiciach za rozvoj vedy“, ako aj ďalšie významné občianske a rezortné vyznamenania.

Profesor emeritus Ing. Tobiaš Lazar, DrSc. aktívne pracoval aj ako člen Vedeckej rady Fakulty Protivzdušnej obrany Vojenskej akadémie. Aktívne sa zúčastňoval ako oponent, ale aj člen doktorandských skúšok, habilitačných a vymenúvacích konaní na profesora. Z pozície profesora, dekana fakulty, ako aj prorektora pre vedeckú činnosť, spolupracoval s Vojenskou akadémiou v Lipovskom Mikuláši, neskôr Akadémiou ozbrojených síl generála M. R. Štefánika viac ako 30 rokov. Konkrétny prejav spoločného záujmu o rozvoj vedy v letectve a Ozbrojených silách Slovenskej republiky vyjadrujú dve spoločne vydané monografické diela.

